

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

ADATOK A ZSUNY-PUSZTAI KŐFEJTŐ (NÓGRÁD-MEGYE, HOLLÓKŐ-ÉK, KÖZPONTI-CSERHÁT KISTÁJ) ÁSVÁNYAIHOZ. 1998-ban végeztem gyűjtést a miocén hasadékvulkanizmus eredményeként kialakult bázikus piroxénandezit kőzetet kitermelő bányában. A talált ásványok létrejöttéhez és megjelenéséhez a hidrotermális hatások, azaz a kísérő és utólagos forróvizes feltörések nagymértékben hozzájárultak. A gyűjtött anyag a bányaudvar 1-2 m³-es hányóiról származik, a kőzetdarabok felszínéről és réseiből.

Kalcit (CaCO₃): színtelen, fenn nőtt romboédes és szkaloédes, max. 8-10 mm-es kristálycsoportok.

Pirit (FeS₂): „aranszínű”, zömmel hexaédes kristálycsoportok 2-3 mm-ig, helyenként mikrokristályos bevonatként.

Markazit (FeS₂): szivárványszínű, futtatás-jellegű érces bevonatként, kérgezésként ritkább.

Augit / (Ca, Mg, Fe)₂ (Si, Al)₂ O₆/: csillogó, fekete, oszlopos, néhány mm-es benn nőtt kristályok, kőzetalkotóként mutakozó piroxén-szilikát.

Goethit / α -FeO (OH)/: a fent említett szulfidos érces és az augit Fe tartalmából kialakuló „limonitféleség”. A kőzetdarabok levegőn álló, régi töréfszínén mállás és bomlás útján kialakult bekérgezések „rozsdafoltok” formájában figyelhető meg.

Nevezett lelőhely a szakirodalomban újdonságnak számít.

Endes Mihály

NÖVÉNYRITKASÁGOK A DEBRECENI NAGYERDŐN. A Nagyerdő Természetvédelmi Terület 223 A erdőrésztetének északnyugati részén a 2005. augusztus 14-én végzett növényfelvételezés közben figyeltem meg két olyan növényt, melyek az erdő lágyszárú, illetve cserjeszintjének igen ritkán előforduló fajai közé tartoznak. A lágyszárú szintben talált virágrúgó kakukktorma (*Cardamine impatiens*) csak elvétve fordul elő az Alföld tölgyeseiben (a faj viszont sok helyen található a Dél-Nyírségben, így pl. Halápon, a debreceni Nagyerdőben – Papp L.) és a Nagyerdő területén folytatott cönológiai vizsgálataim során sem találkoztam ezzel a növényritkasággal csak itt. A Nagyerdő lombkoronaszintjének állományalkotó fafajai között gyakori a mezei szil és a vénicszil. A hegyi szil (*Ulmus glabra*) elsősorban középhegységekben él, mivel a bükkösök fontos kísérőfaja. Leereszkedik ugyan az alföldperemi részekre is, ahol a keményfás ligeterdőkben a mezei szil (*Ulmus minor*) és a vénicszil (*Ulmus laevis*) mellett színesíti az erdő lombkoronaszintjét, de előfordulása ezekben az erdőségekben igazi ritkaságnak számít (a Nyírségben több helyen él a faj – pl. Vámospécs, Nyírábrány –, a Crisicumban Józsától északra a Mélyvölgyben is megtalálható – Papp L.). A Nagyerdőn valószínűleg az erdő talajának savanyodása (ezen a területen 5,2-5,8 pH közötti tartományban van a talaj kémhatása!) is hozzájárult ahhoz, hogy az erősen savanyú barna erdőtalajokat kedvelő hegyi szil (megfigyelt egyed 3-4 méter magas volt) is megjelent a cserjeszintben.

Varga József